

idejekorán megköthesse. A javaslat be-
nyújtása óta a viszonyok rosszabodtak. A járadék
árfolyama 75 fillérrel csökkent, a bécsi leszámító-
lái kamatláb 3%-ról 3½%-ra emelkedett. A pénz-
viszonyok merevebbé váltak és a magyar
kölcsonkibocsátás elragadta előlünk
a megszerzhető tőke egy részét.

Közbeszólások: Miért nem igazította
helyre husvét előtt a szavazást!

Bilinski: Ha önök most többségről beszél-
nek, engedjék meg, hogy a többséghez forduljunk
azzal a kéréssel, hogy ezt a száznyolcvankét milliót
minél előbb szavazza meg, hogy a köl-
csönt idejekorán elfogadható feltéte-
lekkel köthessük meg.

(A titkos pénzek.)

Kijelenti a miniszter, hogy titkos pénzfelhasználásról mitsem tud, mert semmi sem történik titokban. Jeglic hercegérsek egy fillért sem kapott a pénztári állományból. Ha előleget kapott, amiről a miniszter hivatalosan mitsem tud, ezt csak a vallásalap vagyónából kaphatta, amihez a kormánynak joga van és már más esetekben is gyakorolta e jogot. Jeglic érsek adójából azonban a miniszter nem engedett el semmit.

Tagadja a miniszter, hogy újságokat fizettek a pénztári készletből, hogy rendelkezési alap van és ha újságok számára tényleg szükségük van pénzre, amiről mitsem tud, talán ebből az alaptól fedezték. Újóltag biztosítja a házat, hogy a pénztári állomány oly csekély, hogy erősítésre szorul. A 182 millióban bentfoglaltatnak azon tengerészeti kiadások, amelyekről az indokolás szól, de a Dreadnoughtok költségei nem, mert erre egy fillért sem előlegezett. (Élénk tetszés és taps.)

Az ülés ezután véget ért. A legközelebbi ülés holnap.

Egy lemondás háttéréből.

Budapest, április 14.

(Saját tudósítónktól.) A főváros balparti kórházak főigazgatójának, báró Müller Kálmánnak állásáról történt váratlan lemondása nagy feltűnést és megütődést keltett Budapest orvosi köreiből. Az ügynek a kulisszák mögött lejátszott részéről beavatott helyről nagyon érdekes magyarázatokat kaptunk.

— Báró Müller Kálmán buzgósága és törhetetlen energiája — szól információink — általában ismeretes s így lemondásának rugójául nem fogadható el az az egyetlen ok, hogy megunta a nyomoruságos kórházi viszonyokkal való örökös küzködést. A kitűnő orvost és adminisztrátort egyéb okok kedvetlenítették el: Müller Kálmánnak nemrég afférje támadt dr. Gerlóczy Zsigmonddal, a Szent Gellért- és Szent László-kórházak főorvosával s ez az egyébként jelentéktelen összeküldömbözés nagy mértékben hozzájárult a főigazgató hirtelen elhatározásához.

— A dolog ott kezdődik, hogy a minap felolvasó ülést tartott a Kórházi Egyesület s ez alkalommal dr. Gerlóczy Zsigmond is felszólt. Egy budai gyógyszerésznek állítólag rendkívül fontos felfedezéséről adott számot, bejelentve egy Osin nevű preparátumot, amely szerinte oxigént fejleszt és csalhatatlanul biztos gyógyító szere a tifusz exantematikusnak. A felolvasó-ülés tudós hallgatói feicsóválva fogadták a szenzációs újságot, de — nem hitték. Ennek a hangulatnak pedig az egyesület elnöke, dr. Ángyán Béla egyetemi tanár kifejezést is adott, sőt tiltakozott az ellen, hogy dr. Gerlóczy mintegy a tisztára tudományos felolvasást reklám céljára is felhasználta. Ugyanígy hangnemben szólalt fel Müller Kálmán is. Másnap aztán az egyik fővárosi lap nagy tudósítást közölt a „csudahatású“ Osinról és dr. Gerlóczyról, aki ennek a bámulatosságnak nyilvánosságára hozásával hálára kötelezte az emberiséget. Mikor Ángyán és Müller professzorok elolvasták a cikket, nyomban lemondottak

a Közkórházak Egyesületében viselt állásukról. Ezt viszont dr. Gerlóczy vette zokon és két megbízottat küldött Müller Kálmánhoz, hogy tőle magyarázatot kérjenek. A megbízottak azt követelték dr. Gerlóczy nevében, hogy Ángyán is, Müller is, vonják vissza lemondásukat és foglalják el újból elnöki állásukat. A két kitűnő professzor kerülni akarta a botrányt és teljesítették Gerlóczy kívánságát.

— Ez az ügy azonban csak apré szem volt az ellentétek amaz egész láncolatában, amely dr. Gerlóczy és Müller Kálmán között támadt idők során. Gerlóczy a karrier egyik leggyönyörűbbjét futotta meg; alig negyvenöt éves és már husz éve főorvos. Amikor kikerült az egyetemről, nyomban főorvossá nevezték ki, ami annakidején sok szóbeszédre adott alkalmat, annál is inkább, mert Gerlóczy Zsigmond fia Budapest egykor való polgármesterének. Mint egy nagy kórház igazgatója, elfoglaltsága következtében tudományos működésre nem volt ideje s talán ebből ered az, hogy orvosi körökben nem örvend az állásának megfelelő hírnévnek. A most uralkodó tifuszjárvány meg éppen okot szolgáltatott arra, hogy a presztizsét megtépdessék. Az orvosi világban ugyanis azt tartják, hogy Budapesten voltaképpen nincs is olyan nagymértékű tifuszjárvány, mint annak a híre jár. S hogy a járvány híre olyan veszedelmessé vált, azt Gerlóczy hibájául róják fel. Szerintük a tifusz exantematikus egyike a legkritikább betegségeknek Magyarországon. Könnyen elképzelhető olyan orvos, aki egész pályafutása során sem találkozott ezzel a bajjal. Maga a kiütés, amely jellegzetes szimptomája ennek a betegségnek, csupán két-három napig tart s azontul roppantul nehéz a helyes diagnózis megállapítása. A törvény szerint azonban hatszáz korona büntetést fizet az az orvos, aki egy tifusz gyanús beteget elmulaszt bejelenteni az arra illetékes helyen. Természetes tehát, hogy epidémiás időben minden gyanús beteget a járványkórházba küldenek. Már most mindig gyakori az, hogy egy nagy metropolisban összeesik egy-egy súlyos beteg, akit azután kórházba visznek. Normális időben a legközelebb eső kórházba viszik s ha az illető meghal, semmi különösebb feltűnést nem okoz a dolog. Most azonban az ilyen szerencsétleneket csaknem kivétel nélkül a Szent Gellért-kórházba viszik s ha meghalnak, bármilyen volt is a bajuk, a tifusz-esetek statisztikájának számsorait szaporítják.

De ezzel még nincs vége az ügynek. Az elhunyt ember tetemét felboncolják s csak akkor állapítják meg pontosan és végképpen, hogy mi volt a halál oka. Ezeket a boncolásokat dr. Goldzieher Miksa vezeti s ő szerkesztő meg mindig a boncolás jegyzőkönyvét is. Már pedig ezek a jegyzőkönyvek arról tanuskodnak, hogy a járványkórházban meghalt és tifuszbeteg emberek módjára gyógyított emberek közül nem egy egészen más baj miatt hunyt el. S éppen ezekkel az érdekes boncolási esetekkel kapcsolatban már komoly összeütközésre is került a sor dr. Gerlóczy és dr. Goldzieher között. Kétségtelen, hogy tifusz esetek fordultak elő Budapesten, de azoknak a haláleseteknek, amelyeket ennek az epidémiának tulajdonítanak, jelentős része egészen más okból következik be. Hogy mi oka van a járványkórház főorvosának a baj hírének öregbitésére, azt azzal magyarázzák, hogy amíg a járvány tart, a főorvos anyagi nézőpontból kivételes elbánásban részesül. Mindezek a körülmények együttvéve nagy mértékben hozzájárultak Müller Kálmán elked-

vetlenítéséhez, amihez járul az is, hogy kormánykörökben dr. Gerlóczy Zsigmond találna pártfogókat arra az esetre is, ha Müller Kálmán állását ő akarná elfoglalni.

Amerikai levél.

(Szeszélyes időjárás. — Taft és Roosevelt. — Gazdasági fellendülés. — A második magyar amerikai grófnő. — Ki a „next“?)

Newyork, április 4.

(Saját levelezőnk től.) A tavasz Newyorknak rendkívüli meleg időket hozott, úgy hogy a közúti vasutak is mind nyitott kocsikat használnak. A nyugaton pedig, a „Golden West“-en óriási hófuvatagok járnak, egész vidékek hozzáférhetetlenek és a táviró-közlekedés teljesen szünetel. Mi azonban itt a „keleten“ nem törődünk vele. Hiszen majd reánk is kerül a sor. Ez Amerika...

Taft a napokban töltötte be kormányzásának első évét, mely alkalomból az összes lapok áttekintést közöltek a sokat várt évnek eredményéről. Ezt általában véve nem lehet kielégítőnek mondani. Taftnek leghivebb támogatói is inkább csak magyaráznak és mentegetőznek, de azok a bizonyos bűszke hivatkozások elmaradnak. Az egyik lap a következőkben foglalja össze véleményét:

Taft elvesztette a nép bizalmát. Beszédeit hidegen fogadják; programját gyanus szemmel nézik; törvényjavaslataiban mindig a kibuvót keresik; magyarázatait kinevetik. Taftnek az a baja, hogy a törvények betűjéhez ragaszkodik. Egyedül, könyvtárban, jogi könyvek között Taftnek valószínűleg megvan higgadt ítélőképessége, amelyről igen szeret beszélni, de künn az életben politikusoknak, ügyvédeknek, trösztmágnásoknak játékszere.

A többi lap is ilyen hangon számol be, úgy hogy igazán lehet a Cleveland Leadernek, amely szerint Taftnek ez első évében igen csalódott az ország, de különösen, valószínűleg, Taft maga.

Képzljük el már most e politikai csalódást, képzljük el a rendkívül komoly aggodalmakat szülő drágaságot, azt az óriási korrupciót, melyet most Newyork-államban és Pittsburgban a törvényhozók között felfedeztek. Képzljük el mindezt és akkor csodálkozhatunk-e, ha a nép belefáradva mindebbe, nem törődve honnan és hogyan, de valami megváltót keres? A nép megváltását pedig Rooseveltben látja.

Azt mondják, hogy Roosevelt a világnak legnagyobb reklámozója. Lehet, hogy ez igaz, lehet, hogy nem. Hanem az tény, hogy az amerikai fanatikusan rajong Rooseveltért, ezért a minden ízében érlyes, cselekvő, fáradhatatlan emberért.

Egy angol közmondás szerint „absence makes the heart grow fonder“: távollét nagyobb szeretetre ösztönzi a szívet. Roosevelt egy évig volt távol. Ez alatt az idő alatt alig hallottunk felőle hírt. Egyszer-másszor kaptunk értesítést a jungleből, de ez csak olyan hatással volt, mint éhes oroszlanra egy-egy kenyérmorzsa. Most azonban Roosevelt dicsőségének tetőpontján van. Európai útjában mindenütt fejlődelmeket illető kitüntetéssel, ünnepelettel fogadják.

Mi itt Amerikában büszkén hirdetjük, hogy nekünk nem kellene a királyok, de azért — gyenge, gyarló lények vagyunk — bizony jól esik nekünk, hogy volt elnökünket ily kitüntetéssel fogadják. Bizony elképzeltetni, micsoda üdvriadással fogja Amerika viszontfogadni afrikai s európai utjából győzedelmesen visszatérő szeretett fiát...

Hanem, hogyha a jövő így Roosevelt felé mutat is, és habár Taftban általában csalódott az ország, nem szabad mindjárt azt gondolni, hogy ez az elmúlt év csak keserűséggel volt tele. Ellenkezőleg. Csak most láthattuk, milyen szilárd alapokon nyugszik az ország. Az 1907—1908-iki pánikot nemesak, hogy teljesen kihevertük, hanem a forgalom, termelés oly óriási arányokat vett, hogy jövő őszre, mint James J. Hill, a hirneves Wall Streeti financkapacitás megjósolta, nem lesz elegendő teherszállítónak a termények és áruk továbbítására. A börze általában véve erős. Egyszer-másszor megtörténik egy-egy kis izgalom, valamelyik jókedvű ur kisebb pánikot idéz elő, de azután annál gyorsabban emelkednek az árak, s nem ok nélkül. Az üzleti viszonyok

nyok jók. Az acétrősznek ez év első három hónapi tiszta nyereségét negyvenöt millió dollárra becsülik és a trösztnek oly sok rendelkezése van, hogy ez az év rekord év lesz. Ugyanez a jelentés minden oldalon. Munsey's Magazine az Unió mind a negyvenöt államának kormányzóinak, vagy más kiváló férfainak tollából cikkeket közöl, mik a kilátások 1910-re. Egyik cikk optimistább, mint a másik. A külföldi vámszerződéseket sikerrel megkötöttük. Igen félték, hogy baj lesz Kanadával, de azután mégis csak elintézték a dolgot. Ma tettiék közé a vámszerződés pontjait és most Kanada is, és az Egyesült-Államok is dicsekszik, hogy övé a győzelem. Japán, a kifürkészhetlen kicsi, sárga ország, mindig rejtélyes. Hallgatag, udvarias, de amint Nu-Schiff, a Kuhn, Loeb and Co. világhírű bankcég feje (amely bankcég a múlt orosz-japán háború alatt Japánnak amerikai kölcsönét bonyolította le) megjósolta, előbb-utóbb háború lesz ennek a vége.

Minket, magyarokat inkább érdekel, hogy tegnap vette el gróf Sigray Mr. Marcus Dalynek, az elhunyt rézkirálynak leányát. Az esküvőn — melyről bizonyára érkezett Budapestre távirati tudósítás — jelenvolt Széchenyi Lászlóné grófnő is, továbbá washingtoni és londoni nagykövetségeinknek több tagja. Az esküvőnek, melyet rendkívüli egyszerűség jellemezett, igen nagy leírásokat szentelnek a lapok. A „New-York Press“ gratulál Magyarországnak második amerikai grófnőjéhez és tréfásan megkérdezi, hogy ki a „next“, a legközelebbi?

Sok minden más érdekes irnivaló volna, hogy például sztrájkra készülnek a puhaszénmunkások, hogy nemsokára megnyitják Newyork legújabb technikai csodáját, a világ legnagyobb vasuti állomását (a Pennsylvaniát), hanem egyelőre elég lesz ennyi is.

Mandel Ernő.

Az egyetemi tanács Marczali ellen.

Budapest, április 14.

(Saját tudósítónktól.) Napokig tartó habozás után az egyetemi tanács végre elküldte Marczali egyetemi tanárnak a Singer Artur doktorra avatása ügyében hozott határozatát. Meglepetést és megdöbbenést kelt a határozat. Egy-két napig azt beszéltek — és az egész tudományos világ elégtétellel vette tudomásul a híresztelést — hogy a tanács egyszerűen félretette a mélyen sértő följelentést. A hír azonban téves volt. Az egyetemi tanács dorgálásra ítélte Marczali tanárt és elhatározta, hogy megsemmisíti Singer Artur szigorlatát.

Ez a veleje a szokatlannul terjedelmes s a páratlanul leverő határozatnak. Maga a dolog, amely az ítéletet provokálta, bizonyára ismerős még, mert hiszen nem egykönnyen feledhető el. Mintegy két hónappal ezelőtt, Singer Artur, egy budapesti német lapnak a szerkesztője a külföldön kapott bölcsészeti doktori oklevelét habilitáltatni akarta Magyarországon is. Erre a célra szigorlatot tett, a többi között Marczali professzor előtt is, a szigorlat sikerült és követte volna a doktorra avatás. De szigorlat és felavatás közt megjelent az egyetem amugy sem tulságosan szabadlevegőjü egén három fekete felt — három volt néppárti képviselő. Ezek jelentkeztek Sággy Gyulánál, az egyetem rektoránál és bizonyára csak a tudomány iránt való és kellőképpen alig méltányolható érdeklődésből azt a följelentést tették neki, hogy a szigorlatozó vizsgálata csupán azért sikerült olyan kitünően, mert Marczali előre közölte vele a kérdéseket, melyeket tesz majd hozzá.

A rektor erre tüstént felfüggesztette a doktorra avatást, vizsgálatot rendelt el és az egész ügyet átutalta az egyetemi tanácshoz, hogy határozzon róla. Most határozott azután, két hónapig tartó, tehát kétségbevonhatatlanul alapos vizsgálat után, mult vasárnap a tanács, Hatá-